

ONDERZOEK ONPARTIJDIGHEID VRT – KWALITATIEF ONDERZOEK NAAR DE BETEKENIS EN BELEVING VAN ONPARTIJDIGHEID BIJ VLAAMSE MEDIAGEBRUIKERS (WHY5 Research) SAMENVATTING

---

1. Doelstellingen en methode

In opdracht van de VRT heeft WHY5 Research in 2014 een uitgebreide kwalitatieve studie gevoerd bij Vlaamse mediagebruikers over “onpartijdigheid”. Doelstelling van de studie was inzicht te verwerven in (1) de invulling van het begrip door de mediagebruiker, (2) relevantie en belang ervan voor de mediagebruiker, (3) het gepercipieerde belang van onpartijdigheid in het licht van de rol van de VRT, en (4) de gepercipieerde prestatie in deze context van de VRT.

In totaal werden 40 mediagebruikers bevraagd in 10 focusgroepen van 2 uur. Bij de rekrutering van deze mediagebruikers werd rekening gehouden met geslacht, leeftijd, opleiding en regio. 1/5 van de respondenten waren Nieuwe Vlamingen. Alle respondenten waren regelmatige VRT luisteraars en kijkers, met een spreiding over alle VRT radio- en TV merken.

De gesprekken werden als volgt opgebouwd: in eerste instantie werd de beleving van VRT, VRT merken en programma’s open bevraagd om vast te stellen of onpartijdigheid spontaan aan bod kwam. Pas daarna werd samen met respondenten naar een definitie van onpartijdigheid toegewerkt, die vervolgens getoetst werd aan de beschikbare academische definitie. Ten slotte werden de VRT en haar merken expliciet geëvalueerd in het licht van de betekenis van onpartijdigheid voor respondenten.

2. Conclusies

In de brede, algemene beleving van de VRT merken (zenders) en programma’s komt onpartijdigheid niet heel expliciet naar boven. Impliciet is onpartijdigheid wél sterk aanwezig in de relatie tussen mediagebruikers enerzijds en de openbare omroep anderzijds. Dankzij een lange geschiedenis en met sterke merken – die ervoor gezorgd hebben dat een maximaal aantal mediagebruikers op een relevante manier kunnen aangesproken worden – heeft de VRT een groot vertrouwen opgebouwd. Onpartijdigheid is vanuit die achtergrond een automatische veronderstelling geworden.

VRT wordt duidelijk nog steeds als de sterkste referentie beschouwd in verband met correcte, onpartijdige informatie. Als openbare omroep wordt de VRT ook geacht er voor iedereen te zijn, inclusief minderheden. Geruchten over de politieke kleur van de VRT komen heel af en toe naar boven, maar worden tegelijk met een zeer grote korrel zout genomen bij gebrek aan tastbare voorbeelden.

Spontaan kunnen respondenten inderdaad zeer weinig tot geen concrete voorbeelden noemen van situaties waarin de onpartijdigheid geschonden werd. Op de vraag wat een schending dan wel zou kunnen inhouden, komen antwoorden als een gepercipieerde overdreven aandacht voor bepaalde personen, sturend woordgebruik en sturende vragen door journalisten. In dergelijke gevallen zou men een schending van voornoemd vertrouwen ervaren: de potentiële impact van fouten is dus wel degelijk groot.

De definitie van onpartijdigheid door mediagebruikers bestaat uit een viertal elementen:

- (1) De kern van onpartijdigheid voor mediagebruikers zit in het rapporteren van feiten, die afkomstig zijn van gecontroleerde bronnen.
- (2) Er moet aandacht zijn voor verschillende visies rond het thema in kwestie, die bovendien min of meer in gelijke mate aan bod moeten komen.
- (3) De zender mag de eigen visie in principe niet laten blijken. Met uitzondering van situaties waarin de emoties zodanig universeel zijn dat het onwaardig zou zijn ze niet te laten blijken.
- (4) Het ter beschikking stellen van achtergrond informatie moet de mediagebruiker toelaten om zelf conclusies te trekken.

Anders dan de academische definitie van onpartijdigheid, gaat deze definitie veel meer uit van het resultaat dan van het proces, en van de mogelijkheid effectief onpartijdig te zijn. In die zin is de academische definitie een stuk genuanceerder.

We stellen vast dat lager opgeleide mediagebruikers vooral elementen 1-3 uit bovenstaande definitie hanteren, terwijl hoger opgeleiden alle elementen benadrukken, en met name het 4e element als ultieme toetssteen zien. We zien verder ook dat hoger opgeleiden i.t.t. lager opgeleiden meer gewicht willen toekennen aan de visie van een deskundige dan aan de visie van de modale Vlaming. Nieuwe Vlamingen in onze studie staan kritischer ten opzichte van nieuws en duiding dan Vlamingen. Maar ze zijn het er wel over eens dat de VRT zich correct opstelt.

Doorheen het onderzoek zijn geen aanwijzingen gevonden dat er een structureel problematische situatie zou bestaan bij de VRT in verband met onpartijdigheid.